Title: Tuuruʔ 1979R
Speaker: Cipriano Gómez Yermo
Language: Guazacapán
Collector: ?
Date Recorded: 1979
Date Transcribed: ?
Date Typed: 08/09/2006
Typed By: ER
<text>
kuy ʔim'an na muʔistorya łík Tuuruʔ.
na Tuuruʔ, na muła ʔuy, kuy ʔim'an na muʔistorya.
A
pwes na muʔistorya muła ʔuy,
ʔakuk'i nał łik hiʔ,
ʔi wašta^{ʔ} ša k'ał maku neeła ʔik'ał huurak,
ʔi niwey nah posaada,
ʔentonse ʔar'eyʔ ťuur'iiłi par'a k'ał paawak,
ʔi na nah ʔenkwantu pul'ey doose kuur'uk,
ʔi yar'uy ti^{ʔ} r'aamah paawak.
ʔentonse wirik'iy na^{h} paawak huurak.
ʔimey ke:
"p'uusu kiʔ paawak,
p'uusu kiʔ paawak" - ^{ʔ}imey nah paawak.
ʔi na paawak, kumu ke netka^{ʔ},
ʔi ʔuułuʔ ša naru.
ʔi kumu na ťuur'iiłi tik'iła^{ʔ} łik par'a paawak,
ʔi ⌜ʔasək (1) tiik'i pał nał hiʔ ťuur'iiłi,
kuuruʔ nah
ʔi k'əy'ey^{ʔ},
ʔi k'atay'ey ša kuur'uk.
ʔentonse na nah waak'a^{ʔ} łik ša šaaru aʔipal'a.
"nda^{ʔ} ^{ʔ}ipal'a.
⌜ʔasək (1) ku yak taʔ,
šurumu kuy šuk'ak.
kwalkyeera de šurumu kuy šuk'ak"
"pwes, bweeno" hi^{ʔ} (nah).

waak’aʔ łik ʔipal’a
[ʔi ʔentonse apełteme łik naʔał.] ?
ʔi hooroy nah ʔik’ał šuraya
ke mutunat’i nał hararih kəəwəh
ʔi haaniʔ marimba nał kaw’ih.
ʔi ʔentonse na Tuuruʔ,
˹ʔasək (2) tuumuʔ ʔič’iłaʔ łik łík šurum’uułi
˹ʔəran (3) tawu muyək’əša nał kuur’uk ša nał hiʔ
porke ša ˹¢’ərwə ̃ɾaama (5) nał suk’uy tumukiʔ
kuur’uk huurak.
ʔentonse ʔentre de šurum’uułi, mupar’a nał ču kər’əh.
“kaʔ hiʔ ču kər’ən ʔay ?,
kaʔ hiʔ ču kər’ən ?
čəkəyən!” ʔi “čəkəyən!”
hin nał ateroʔ pur’iy nah.
ʔentonse ʔalfin de tantu, pur’iyʔ nah šuy’akałi,
ʔi ʔimey nah ke:
“łək’ay’a neełek”
“hm. han-daʔ ʔałi katik’iłaʔ naka pweh ?
na nenʔ hin ndik’iłaʔ,
hin łaray’ey nenʔ ša paawak.”
“ʔah, łək’əy’a neełek ʔombre,
kuy par’ak kookoʔ neła kašuk’a.
kuy łəp’ək naka.
hin guy nuk’ak ke kaʔakuk’i”
pwes ʔenfin, na Tuuruʔ wirkiy na paawak.
ʔimey nah:
“p’uusu kiʔ paawak.
p’uusu kiʔ paawak.”
ʔenkwantu weskey kikih ša naru,
ʔi saakˡaʔ paawak šikiʔ,
hurułey kikih.
ʔentonse na šuraya tup’eyʔ ša maku,
tunat’i ˹kəəwə harari (6) nał hiʔ,
peero hararih kəəwəh naʔał.
ʔi ʔimey nah Tuuruʔ:

“kuy ʔim’a kan nah ke mutunat’i mumarimba.
˹ši nah mutum’u mutunat’i mumarimba (7),
ku y’an gawiʔ nenʔ.
˹asək (1) muʔuk’a segir tunat’i,
pwes ˹łəknəy łik (8) tumukiʔ šuy’akałi,
ʔi muʔim’a nah nah:
“tundi kiˀ kamarimba, pweh”
ʔi ʔonde muʔuk’a nał segir tunat’i mumarimba,
tuupaˀ ¢’ih ʔih na Tuuruʔ.
ʔi ˹asək (1) hin bał mutunat’i naʔał,
muʔuk’a nał segir kaw’ih.
ʔi ʔentonse, ʔimey nah:
“nuk’a nah ču kər’ən waʔ tunt’iyˀ ka marimba.”
“ʔa hin, porke muter’o nenʔ”
“hin, ʔombre, komo ke kuy ter’o naka čərəkəʔ k’ał ču kər’ən ?
ba pwes, ʔalfin ˹łəknəyˀ (9),
ʔi nuk’ey nah muʔuuli.
tuuyuˀ tunat’i yuhk’aˀ kiˀ.
nuk’ey nah hinaˀ tumukiʔ humukih.
ter’oyˀ ˹hinaˀ ʔuuli. (11)
pwes nah šurum’uułi, pul’ey łik na ʔalmwerso,
k’ał paa¢’i hiʔ,
k’ał šuwik’i hiʔ,
ʔotro waəy’a ʔuy hiʔ.
ʔi ˹tum’uy šip’i šah (12) šuraya,
ʔi puleyʔ na ˹ašukaʔ (13) šuraya,
ʔi tup’ey map’u neła muʔalmwerso.
(place this later) [˹ʔasək (14) nah pał tumukiˀ waak’aʔ łik ˹təšk’ə (15)
ʔi na Tuuruʔ ʔimey na šuy’akałi
“tur’a peʔ pir’ik pari,
tur’a peʔ pir’ik pari”.
ʔuk’ey na huutuk tiʔih.
hin na{h/ł ?} muʔaraki ša mupir’ik pari.
ʔimey šikiʔ:
“tur’a peʔ na muʔurtuk,
porke si ˹hin (18), kuy ʔəyk’əy neełek,

ʔenke təšk’ə pał ʔakuˀ,
pwes [na upir’ik pari, ʔo] na muʔurtuk
ʔuk’ey nah k’ał ˹maseeta (19) naki, pišku ʔ naki.
INSERT: ʔasək nah pał tumukiˀ waak’aˀ łik təšk’ə
pwes ʔonde ʔimey:
“tur’a peʔ nbir’ik pari”- ʔimey nah sipani,
kuuruʔ muʔukšaya
ʔi tur’ey nah mupir’i ¢’ama.
peero ʔimey ke:
“tur’a peʔ nʔurtuk.
ʔiikamaakuh łik,
təšk’ə pał hiˀ ʔakuh”
pwes ʔəykʼəy na muʔurtuk,
ʔi ˹ʔasək (1) ʔuk’ey pensar ʔurt’uyʔ
maseeta naki ʔakuła šan šahah.
ki si mas aterooˀ ʔuk’ey pišku ʔ naki.
bweeno pwes ʔentonse na Tuuruʔ ʔimey nah šuy’akałi:
“sam’u kika hinaʔ graw’a, hinaʔ hutu,
porke ku pał hiʔ ʔəyk’əyʔ neełek”
B
ʔi waak’aʔ łík pwes təšk’ə.
ʔe.. tuupaʔ ša ʔotro maku.
ʔuukaˀ nał k’ał p’et’e hur’u.
ʔi ˹ʔasək (1) ˹mup’unuła kikih (20) p’et’e hur’u,
ki mutrweeno na{h/ł ?} pul’ey,
ʔi ʔotro ˹pari (21), hin bał muʔuk’a nał tronar
˹ʔasək (1) ˹mup’unuła nał kikih (20) hur’u.
˹ʔoor’o (22) p’iššš! nał pul’&#"eyʔ.
˹ʔoor’o (22) p’iššš!
ʔaa pwes kuy pir’ikan ke tur’ey
na ʔiiwa ʔih hur’u šurum’uułi man.
AY HIJO DE SESENTA PUTAS, hm.
Cb
weeno pwes ʔidyay waak’aˀ łik, ˀi waak’aˀ łik,
ʔi, ʔentonse ʔakuk’i nał hiʔ ša ˹šahah (23) sanhon,
łək’əyˀ k’ał šuwayi,

ʔi ʔimey nah ke:
“nda wak’i. ndaˀ wak’i. nadaˀ wak’i boola”
“ʔa, hin, porke kater’o nenˀ”- ʔimey nah šuwayi.
“hin, ʔombre.
hin nder’o naka”
“byen gater’o nenʔ”
ʔalfin ˽łəknəyˀ (9) šuwayi,
ʔi ʔimey nah ke waˀ kiˀ waki łik, pweh.
ʔi ʔik’ey łik wak’i łik.
UNA DE TANTO, nuk’ey nah ˽šuuruk (24) ša mukrus ˽muť’um’ay (25),
ʔi ter’oyˀ.
ʔe, ˽ʔasək (14) ter’oyˀ łik,
ʔišapiy na ʔelahah.
ʔi ˽p’ašp’eyˀ (26) łik kikih,
doose tanto ʔišpaˀ ša ʔelahah šuwayi.
</text>
<notes>
1. ʔasək- <tk> cuando </tk>
2. ʔasək- <tk> cuando... así que </tk>
3. ʔəran- <tk> que la gran </tk>
4. <tk> muʔuk’a nah REMECER </tk> <er> the text does not show where (4) ought to be </er>
5. ¢’ərwə ̃raama- <tk> rama mas sencilla </tk>
6. kəəwə harari- <tk> marimba </tk>
7. ši nah mutum’u mutunať’i mumarimba- <tk> y a no tocar su marimba </tk>
8. łəknəy łik- <tk> obedecieron </tk>
9. łəknəyˀ- <tk> uk’ey łik VENCER </tk>
10. <tk> con toda la juersa </tk> <er> the text does not show where (10) ought to be </er>
11. hinaˀ ʔuuli- <tk> de un hulazo </tk>
12. tum’uy šip’i šah- <tk> tumukiˀ ʔuk’ey DESCUARTIZAR </tk>
13. ašukaʔ- <tk> comida </tk>
14. asək- <tk> así que </tk>
15. təšk’ə- <tk> a la mierda </tk>
16. <er> the comment has been scratched out </er>
17. <er> the comment has been scratched out </er>
18. hin- <tk> no </tk>

19. maseeta- <tk> macetona de </tk>
20. mup'unuła kikih- <tk> muʔuk'a nał esponjar </tk>
21. pari- <tk> día </tk>
22. ʔoor'o- <tk> sólo </tk>
23. šahah- <tk> ʔoriyah </tk>
24. šuuruk- <tk> k'ał garrotazo </tk>
25. mut'um'ay- <tk> neła muCOLA </tk>
26. p'ašp'eyʔ- <tk> ʔuk'ey łik REPARTIR </tk>
</notes>